

Անթընելի ծաղկափթիթ ծառերու,
 Խառնեած քաղցր զովութեանը ծովուն,
 Որ խուճ ձայնով թաւալելով կ'ընդհարուէր
 Հարուածներէն արձազանգուող ժայռերուն.
 Զի փոթորիկը դեռ հագիւ էր դաղերը,
 Եւ չէր ցատում ալիքներուն հանդարտած:
 Պայծառ լուսինն ելաւ ամպի մը տակէն,
 Եւ ամպ՝ լուսնակ երկուքն ալ բոց մըն էին,
 Ճառագայթում մ'արծաթ, եւ հոն՝ ոչ հեռու՝
 Ականջիս ձայն մ'եկաւ հասաւ կիթառի,
 Միդմ՝ զարնւածք մը բընական արուեստով:
 Ո՛հ, այդ նըւազը սակայն իմ սրտիս մէջ
 Մըտքով ննջող մէկ տխրութիւնն արթնցուց,
 Մէկն անոնցմէ՝ զոր մարդ սիրով կը կըրէ:

Կար աղջնակ մը որ կ'երգէր մերք ընդ մերթ
 Երգի կտորներ քաջահնչուն յանգերով,
 Մինչ երաժիշտն աներեւոյթ կը նուագէր
 Անկին մը՝ տակն անուշահոտ հովանոյն
 Սիւքն տառան ծաղկազրւարճ ճիւղերուն:
 Ես կը կարծեմ մեղեդին այնքան դուրսի,
 Այնքան գողտրիկ էին նըւազ՝ եղանակ,
 Այնքան քաղցրիկ ձայնն աղջկան, ու գիշերն
 Այնքան զեղուն բուրումներով՝ հեշտանքով,
 Որ եթէ ես երկար մըտիկ ընէի,
 Կեանքըս պիտի գտնէր երգին հետ վախճան:

Բայց աւելի կարճ էր ան քան թէ իմ ցաւս,
 Պիտ' ուզէի զայն ես նորէն ունկնդրել:

Անկէ ի վեր գիշեր ատեն շատ ըստէպ
 Կարծես հոգիս ինչ Գաբրի կը փախչի,
 Եւ կը կարծեմ թէ ականջիս կու գայ դեռ
 Այն եղանակն, այն ձայնն հանգոյն թռչնիկի,
 Ծիծառնուկի, բայց հրահանգուած երգելու
 Դանակաւոր՝ քաղցր՝ լարերը կտելով:
 Եւ այսպէս իմ երազներուս մէջ կը զգամ
 Զիս գրաւող քաղցր այն տխրութիւնը դարձեալ,
 Անանուն վիշտն, ուրախութիւնը, թախիծն,
 Եւ այն ատեն կեանքս ինձ տերեւ մը կը թուի,
 Պատրաստ ծառէն փրցըւելու՝ քանցուելու,
 Երբ հոգն ուզած ատենը գայ զիս ցնցել:

ՈՒՂԵՐՑ

Գացէք, երգեր, ձեզ համար
 լուսնիմ ոչ յոյս, ոչ երկիւղ.
 Զեր ժողովուրդն ինձ համար
 եւ ինչպէս ձեր արցունքներն,
 ինձ եւ քանի մը հոգւոյ՝
 որ կը սիրեն իմ տաղերս,
 Ուսպագայի քերթողաց:

ՎԵՐՋ

ԼՈՐՏ ՊԱՅՐԸՆ

ԵՐՐԱՅԱԿԱՆ ՄԵՂԵԴԻՆԵՐ

Ո՛Հ ԱՍՅԵՔ

Ո՛հ, լացէք զանոնք որ Բարեւոյնի զետին մօտ կու լան,
 Որոնց սեղաններն՝ աւերակ, երկիրն՝ երազ մ'է այլ եւս.
 Լացէք Յուդայի ջախջախ քրնարին վրան, ողբացէք...
 Իրենց Աստուծուն տան մէջ կը բնակին արդ անաստուածներն:

Եւ Խաբայէն իր արիւնոտ ոտքերն ուր պիտի լըւայ.
 Ե՛րբ պիտի հնչեն Սիոնի սարէն երգերն անուշակ.
 Ե՛րբ մեղեդիներն Յուդայի նորէն պիտի բերկրեցնեն
 Իրենց երկնանուազ ձայնէն վաղ թնդող ու տրոփող սրտերն:

Տոհմեր թափառոտ ոտքերով, կուրծքով հիւծած ու ծիրաւ,
 Դէպ ի հանգստեան տեղ մ'ի՛նչպէս պիտի թռչի՜ր՝ սըլաւաք.
 Հաւաքան ունի իր բունիկն, եւ աղուէսն իր որջն ու խշտին,
 Եւ մարդն՝ հայրենիք. Խաբայէլը լոկ ունի գերեզման:

ՅՈՐԴԱՆԱՆՈՒ ԱՓԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

Յորդանանու ափը կը թափառին ուղտերն արուայիկ,
Սիոնի բլրան վըրայ կ'ազօթէ սուտ աստուածապաշտն,
Սինայի սարին վըրայ կը ծրոխ Բահադու պաշտակն...
Եւ հոն — բուն իսկ հոն — կը նընջէ շանթիդ կայծակն, ո՛վ Աստուած:

Հոն՝ ուր որ քու մատըդ զըրեց քարէ տախտակի վըրայ,
Հոն՝ ուր որ ըստուերդ ճառագայթեց քու ժողովուրդիդ,
Ըստուերը փառքիդ ծըբարած հրեղէն պատմութեանիդ մէջ,
Իսկ ինքըդ — զոր ոչ ոք մահկանացու տեսնէ եւ ապրի:

Ո՛հ, թող ճաճանչէ նայուածքըդ հրացան փայլատակումով,
Աշուղէ՛ աշտէն հարբատահարչին զողողուն ձեռքէն,
Բռնաւորներն ո՞րչափ ատեն պիտի կոխեն դեռ երկիրդ,
Ո՛վ Աստուած, ո՞րչափ ատեն պիտի մնայ տաճարդ անպաշտօն:

ՅԵՓԺԱՅԻԻ ԱՂՁԻՊԸ

ԲԱՂԴԱՍՈՐԻ ՏԵՍԻԼԻՔԸ

Զի մեր երկիրն ու մեր Աստուածն, ո՛վ հայր իմ,
Կը պահանջեն որ քու աղջիկըդ մեռնի,
Զի յաղթութիւնդ ելաւ ուխտով մի՛ գըլուխ,
Զարկ այս կուրծքին՝ զոր կը բանամ քեզ համար:

Իմ ողբերուս՝ սուգիս լըռեց ձայնն ու կոծն,
Եւ զիս այլ եւրս չեն լեռները տեսներ.
Եթէ սիրած ձեռքըս խըզէ կեանքիս թելն,
Հարուածն ինծի պիտի չառթէ բռնաւ ցաւ:

Եւ, հայր իմ, մի՛ տարակուսիր դուն երեք.
Աղջկանդ արիւնն ամբիժ է գերդ օրհնութիւնն՝
Որ կը հայցեմ զայն չըթափած տակաւին,
Զերդ մըտածումս յետին՝ որ զիս կը սփռփէ:

Օրիորդներն ողբան թէեւ Սաղէմի՛
Եզիր դիցազն եւ անողոք դատաւոր.
Մեծ պատերազմը լանցեայ քեզ համար,
Եւ են ազատ իմ հայրս ու իմ հայրենիքս:

Երբ հոսի այս արիւնն որ դուն տըւիր ինձ,
Երբոր լըռէ ձայնը զոր դուն կը սիրես,
Յիշատակովս դեռ հըպարտ եղիր դուն,
Եւ մի՛ մոռնար որ ժպտելով կը մեռնիմ:

Նստած էր արքայն իր գահին վըրայ,
Սըրահը լեցուն նախարարներով.
Զինչ հազար ջահիր լուսով կ'ողողեն
Այն հանդիսաւոր կոշուկը տօնուտ:
Ոսկի բաժակներ հազար՝ համարուած
Հըրէաստանի մէջ աստուածային,
Ե՛նովային սուրբ անօթներն՝ էին
Հեթանոսներու գինիով զեղուն:

Նոյն այն ժամուն՝ նոյն այն սըրահին մէջ
Զեռքի մը մատներն ահա յանկարծուտ
Ելան փառանքն դուրս եւ սկըսան զըրիւ,
Ինչպէս թէ գրէին աազի վըրայ.
Մատուլներ էին անոնք մարդկեղէն,
Եւ ձեռքը մենիկ կը սահէր կ'երթար
Գրերուն վըրայէն եւ կը զըրուէր
Կը գըծէր զանոնք գերիդ նուրբ ճըպտով:

Տեսաւ ինքնակալն ու ցնցըլեցաւ,
Եւ տըւաւ դազար խըրախճանութեան.
Մահուան դաւուկով դէմքը ներկուեցաւ,
Եւ ձայնը դարձաւ զողողուն՝ կերկրի:
«Գիտութեան մարդերը թող կանչուին,
Իմաստնագոյնները երկրի վըրայ,

Եւ թող բացատրեն բառերն անաւոր
Որ կը խանգարեն մեր տօնն արթունի»:

Ճարտար են դիւթերը Քաղղէացի,
Բայց հոս ի դերեւ ելաւ արուեստին,
Գրբերն անծանօթ՝ Միացին անմեկին
Եւ անբացայայտ եւ միշտ անաւոր:
Եւ Բաբելոնի ծերերն հինաւուրց
Գիտուններ են խոր եւ իմաստնազեղ՝
Այս անգամ սակայն չեղան իմաստուն,
Տեսան եւ սակայն բան չըհասկըցան:

Կար օտարական մ'երկրին մէջ, առոյգ
Եւ երիտասարդ գերի մըն էր ան.
Արքային հրամանը լըսեց՝ իմաստն

Այն խորհրդաւոր տեսաւ քառերուն:
Կը նըշողէին շահերը չորս կողմ,
Մարգարէութիւնն աչքին առջեւն էր.
Անիկա կարողաց այն գիշերը զայն,
Վաղիւր ցուցուց թէ ճշմարիտ էր:

«Պատրաստ է չիբիմը Բաղդասարի.
Թագաւորութիւնն անցաւ զնաց իրմէ.
Նժարին մէջ դրուած կշռւեցաւ ան,
Եւ թեթեւ եկաւ իբր անարգ փոշի.
Պիտ՝ ըլլայ պատանօքն՝ արթունի լօղիկն,
Եւ սառուցիկ քարը բարձ իր զլխուն.
Մեղացին անա իր դուռն է հասեր,
Եւ իր զահին վրայ կը նստի Պարսիկ»:

ԿՈՏՏՈՐԱՄ ԾԵՆԵՔԵՐԻՄԻ ԲԱՆԱԿԻՆ

Կը հրոսէր Ասուր զերդ գայլ քանասար զառնեբու վըրայ
Եւ կը շողային իր վաշտերն համակ ոսկի՝ ծիրանի.
Կը փայլակէին տէգերն իրենց իբր աստղեր ծովու վըրայ
Գիշերով կոհակն երբ խաժ կը խուժէ դէպ ի Գալիլեա:

Նըման անտառին տերեւներուն երբ ամառ է կանաչ,
Մըփուն դրօշներով թշնամին շողաց դէպ ի արեւմուտք,
Նըման անտառին տերեւներուն երբ կը փըչէ աշուն՝
Վաղիւ թշնամին դի ցուրտ գետնի վըրայ փոռած էր տապաստ:

Ջի մահուան հրեշտակը պարզեց թեւերը սիւզին վըրայ,
Եւ իր անցնելու ատենը փըչեց թշնամւոյն դէմքին.
Շիջան՝ սառեցան քուն մարտիկներուն աչքերն համօրէն,
Եւ տրոփեց իրենց սիրտն անգամ մըն ալ, ու լըռեց յաւէտ:

Հոն լայնափեռեկ ուրնգունքովը ձին փոռած էր գետին,
Եւ այլեւս չէր փորոտար հրաշունչ և անհղաւանջ.
Եւ մարգին ճերմակ կու տար զոյն փրփուրն իր հոգեվարքին,
Պաղ ինչպէս փրփուրը խուժին վըրայ փշրող կոհակին:

Իր տըմոյն տօգոյն վերելեակն ինկած է հոն քովն յորսայս,
Յօղը ճակատին վըրայ շաղած և ժանգը՝ զէնուզարդին.
Վըրանները բոլոր լըռիկ՝ անշըշունջ, դրօշներն անտէրունչ,
Տէգերը գետին, և շեփորաներն անձայն՝ անբարբառ:

Այրիններն Ասուր կ'արձակեն ճիշեր անեղ ու երկայն,
Եւ կը խորտակուին Բելի մահնանին մէջ կուռք ու դրօշեալ.
Հեթանոսներու գորութիւնն առանց սուրի հարուածի՝
Տիրող նայուածքէն հալեցաւ՝ ինչպէս որ կը հալի ձիւն:

Թրգմ. Հ. Ա. ՂԱԶԻԿԵԱՆ